

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. I SESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR - ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechi 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R

Conservarea privilegiului vânzătorului de imobile de d-l Andrei Rădulescu, judecător la tribunalul Ilfov.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *In alia Curte de casație și justiție, secțiunea III: A. Bodel cu Honorina Opran și altu. Curtea de apel din București, secțiunea I: Isidor Freinmann cu Rozalia Waroff.*

Tribunalul județului Tecuci, Opiniune de d-l C. Crivăț.

Conservarea privilegiului vânzătorului de imobile.

— URMARE *) —

Un argument pe care se întemeiază mult părerea contrară este faptul că legiuitorul român a suprimat cuvintele din textul francez: «transcripțiunea valorează inscripțiune». Am aratat mai sus că din rolul pe care 'l îndeplinește transcripția și din efectele ei se vede că ea nu este și la noi decât o inscripțiune.

Aceasta se evidențiază și din alte texte, din care rezultă că legiuitorul român deși a eliminat citatele cuvinte, totuși n'a înțeles să admită alt sistem decât al isovoarelor sale, în special al celui belgian.

a) Astfel dacă transcripțiunea nu este inscripțiune, atunci vânzătorul privilegiat nefiind un creditor înscris n'are dreptul să se folosească de art. 1785, care vorbește numai de creditorul privilegiat sau ipotecar înscris, și ca atare nu poate pretinde ca interesele datorite pe trei ani sa-i fie privilegiate. Dacă însă are dreptul de a se folosi de art. 1785, atunci transcripțiunea este inscripție. Din această situație nu văd cum s'ar putea eși: sau transcripția este inscripție beneficiind în consecință de art. 1785 și supusă perimării sau nu e inscripție și nu va beneficia de citatul articol.

Să se spună că termenul de «înscris» din art. 1785 este general, că s'ar aplica și la transcripție și că e

o simplă greșală a legiuitorului că n'a pomenit și de transcripție, dar atunci trebuie să se spună același lucru și la art. 1786, căci este inadmisibil că «înscris» din art. 1785, ar avea alt sens decât «inscripțiune» din art. 1786.

Dacă transcripțiua nu este inscripție și nu i se aplică art. 1785 procentele creanței conservată prin transcripție sunt sau nu privilegiate și în caz afirmativ pe câți ani? Transcripția conservând principalul va trebui să conserve și accesoriul și tot pentru aceeași durată dacă nu există vreo dispozițiune legală care să restrângă acea durată. Neaplicându-se art. 1785 ar urmă că procentele sunt privilegiate tot pe vecie ca și capitalul. Ce mai rămâne din scopul legiuitorului care introducând art. 1785, a voit ca terții să știe exact quantumul creanței privilegiate și să nu fie expuși a fi primați de sume care pot varia și pe care n'au posibilitatea să le constate? Aceasta ar fi admisibilă numai în sistemul ipotecilor oculte dar nicidecum în sistemul publicității, înscris în legea noastră. Dacă transcripția nu garantează pe vecie procentele, atunci la cât timp vom limita privilegiul? La 5 ani? Acel termen e pentru prescripție dar nu pentru privilegiu; el va remedia situațiunea aglomerării procentelor dar numai în parte fiindcă pot interveni întreruperi, suspendări care paralizează efectul prescripției. Deci iată în ce situație se poate afla vânzătorul privilegiat, cu privire la procentele, dacă transcripția nu este inscripție.

În Franța până la legea din 17 Iunie 1893, care a prevăzut că acest text se aplică și creditorului privilegiat care a transcris, majoritatea doctrinei și jurisprudenței era cel puțin consecventă și nu aplica art. 2151 (1785 rom.) creditorului privilegiat care a transcris, adică vânzătorului; în asemenea caz erau garantate prin privilegiu toate interesele scăzute¹⁾.

b) Dacă transcripția nu valorează inscripție, care este procedura pentru ștergerea și reducerea privile-

1) Fuzier-Herman, op. cit. art. 2151, No. 17 cu autorii citați.

*) Vezi *Dreptul*, No. 18, 20, 22 și 26.

giilor vânzătorului pentru că art. 1788 vorbește numai de inscripțiuni nu și de transcripțiuni? Dacă cuvântul de inscripțiuni se ia într'un înțeles mai larg coprinzând și transcripțiunea, nu este nici un motiv să nu se ia în acelaș sens și în art. 1786, și deci iată că și transcripțiua este ca și inscripțiua supusă reînnoirii și perimării.

c) Dacă transcripțiua este diferită de inscripție, vânzătorul privilegiat n'are dreptul de suită, fiindcă art. 1790, acordă acest drept numai creditorilor privilegiați și ipotecari, care au luat inscripțiune. Din feul cum este redactat textul nostru și cel francez s'ar putea zice că inscripțiua se cere numai creditorilor ipotecari; este însă nediscutat că înscrierea se cere și celor privilegiați. Explicația redacției este că vorba «înscrisă» a fost pusă la singular din cauza cuvântului «ipotecă» care era cel mai apropiat. În legea belgiană se întrebuițează în mod mai exact pluralul «înscrise». Poate că și în textul nostru original să fi fost cuvântul «înscrise» în loc de «înscrisă»²⁾.

Este dar fără îndoială că are drept de urmărire numai cel ce are inscripție și dacă transcripțiua vânzătorului privilegiat n'ar avea acelaș caracter cu inscripțiua, el nu va avea dreptul de urmărire. A susține — cum am spus — că altul ar fi sensul cuvântului inscripțiune în art. 1790 și altul în art. 1786 este inadmisibil.

d) Dacă nu se recunoaște transcripțiunei privilegiului, acest caracter, noul proprietar, potrivit art. 1804, nu va fi obligat pentru a purga să 'l treacă în tabloul prevăzut de acel articol tot pentru motivul că nu se vorbește decât de inscripțiune.

De altă parte vânzătorul privilegiat nu va putea uza de dreptul specificat în art. 1806, de a cere punerea imobilului în vânzare fiindcă acel drept nu 'l are decât creditorul «al cărui titlu este înscris».

e) În art. 1800, al. 4, găsim cuvintele: «în cazul când prescripțiunea presupune un titlu, ea nu începe a curge decât din ziua când detentorul s'a înscris în registrele tribunalului, ca nou «proprietar», deși textul francez pe care 'l reproducem era: «un titre, elle ne commence à courir que du jour où il a été transcrit».

În art. 1801, prevedea însă formal că actele translativă de bunuri și drepturi care se pot ipoteca «se vor transcrie», iar în aliniatul ultim al art. 1804 și imediat după cel citat aci întrebuița cuvântul de inscripțiune în sensul adevărat. Avem dar dovada sigură că legiuitorul nostru a întrebuițat cuvântul de înscris în loc de transcrit. Unui legiuitor care lucrează astfel nu trebuie să i se atribue că a eliminat cuvintele «transcripțiua valorează inscripție», din textul francez, sau că n'a vorbit în art. 1786 și de transcripțiuni fiindcă a vrut să creeze un alt sistem decât al isoarelor ce utiliza și pe care le reproducea chiar greșit.

Să credem că vorbele «s'a înscris» din art. 1800, al. 4, ar fi datorite unei simple greșeli de copist în loc de «s'a transcrit», este greu de oarece comparând cu textul francez se vede că s'a schimbat în-

săși forma frazei, textul nostru vorbind de detentorul care s'a înscris iar cel francez de titlul, care a fost transcrit și apoi forma «detentorul s'a transcrit» n'ar fi sunat bine românește și s'ar fi observat ușor, textul este opera celui care traducea legea franceză și care din cine știe ce cauză a crezut că poate întrebuița «înscris» în loc de «transcrit».

Nu zic că legiuitorul ar fi fost așa de puțin pregătit încât confunda transcripțiua cu inscripțiua; desigur că revăzându-se cu atenție textul s'ar fi îndreptat redacția citatului aliniat; țiu numai să arăt ce preț trebuie să se pună pe faptul că s'au eliminat unele cuvinte din art. 1740, sau nu s'a mai adăogat ceva și despre transcripții, în art. 1786, pe care 'l reproducea întocmai din legea belgiană unde nu mai era nevoie de acea mențiune fiindcă se reglementase chestiunea în alte articole precedente.

Feul cum legiuitorul a întrebuițat în art. 1804, cuvântul înscris în loc de transcrit va îndreptăți desigur să se dea acestui cuvânt în art. 1785, 1788, 1790, 1804 și 1806, un sens mai larg în care să se coprindă și transcripțiunea privilegiului vânzătorului, dar în aceste condițiuni va trebui neapărat să se dea aceeaș interpretare și art. 1786, și deci și transcripțiua efectuată pentru conservarea acelui privilegiu este supusă perimării; or tocmai aceasta voiam să demonstrăm.

De altminteri pentru a vedea modul cum legiuitorul a lucrat, să cităm între altele cazul articolului care precedă pe cel de care ne ocupăm, adică art. 1739. În art. 1729 și în special în aliniatul ultim, urmase legea belgiană admitând că privilegiile din menționatul articol se exercită numai asupra mobilelor, iar asupra imobilelor au un simplu drept de preferință și aceasta numai asupra acelei părți din valoarea imobilelor care rămâne după ce au fost achitați creditorii privilegiați și ipotecari.

De aceea la Belgieni nu sunt supuse formalităților de publicitate. Legiuitorul român când a ajuns la art. 1739, n'a mai ținut seamă de textul adoptat pentru art. 1729 și a urmat codul francez, prevăzând că sunt scutiți de formalitatea inscripțiunei creanțele arătate în art. 1729. Așa cum e redactat art. 1739, are rost în codul francez unde creanțele prevăzute în art. 2101 (1729) se întind asupra mobilelor cât și asupra imobilelor și ca atare, fără art. 2107 (1739) ar fi trebuit supuse inscripțiunei. La noi însă, unde ele nu se mai exercită și asupra imobilelor decât în chipul arătat, nu se putea cere inscripțiua cum nu se cere în genere la privilegiile asupra mobilelor; deci scutirea din art. 1739, de o formalitate necerută este o inadvertență, care ne poate arăta cum s'a alcătuit codul, și câtă valoare poate avea suprimarea unor cuvinte ca «transcripțiunea valorează inscripțiune» din articolul imediat următor. Însăși finele art. 1740, unde se arată modul de conservare al privilegiului celui care a împrumutat bani pentru cumpărarea unui imobil și unde legiuitorul român n'a urmat în totul textul francez, din care cauză se pot ivi dificultăți de interpretare, despre care mă voi ocupa altă dată, dovedește că nu trebuie să se dea o importanță deosebită suprimării cuvintelor arătate și să se creadă că prin această suprimare legea noastră a admis alt sistem.

2) D-1 Alexandresco, chiar așa îl reproduce: «înscrise» X, p. 667.

5). Dacă se admite că acest privilegiu se poate conserva și prin inscripție, în care caz fără discuție că reînnoirea e necesară de ce formalitatea similară, transcripția ar fi supusă altei reguli? Că păstrarea privilegiului prin transcripție este o excepție la regula generală a conservării prin inscripție, excepție creată în favoarea vânzătorului este adevărat, dar nicăeri nu se prevede că favoarea s'ar întinde și la reînnoire mai ales că din natura transcripției nu rezultă că ea trebuie să-și producă acelaș efect ca pentru stămutarea proprietății. Și apoi introducerea acestei favori avea un sens în legea din Brumar și în legea belgiană, dar nu se vede pentru ce s'ar întinde și în materie de reînnoire unde regula generală e reînnoirea și unde nu se face vre-o excepție pentru transcriere.

De altă parte dacă inscripțiunile luate în favoarea minorilor, interzișilor, etc., prevăzute în al. 2, art. 1786, sunt dispensate de reînnoire numai până după un an dela încetarea tutelei, soluțiunea căsătoriei sau încetarea din funcțiune a funcționarului, pentru ce s'ar fi făcut această extraordinară favoare vânzătorului ca în vecii vecilor să fie scutit de a reînnoi o formalitate care-i conservă privilegiul? Ce interes enorm dictează să i se creeze lui o situație mai favorabilă decât incapabililor pentru care sunt create atâtea mijloace de ocrotire și chiar decât Statului și altor stabilimente publice? Și să se fi admis o asemenea favoare, care duce la înlăturarea principiului publicității, principiu fundamental în legea noastră în materie de privilegii și ipoteci, și la stabilirea de privilegii oculte? Și aceasta fără să se fi pomenit ceva fie la art. 1786 unde înscrie regula reînnoirii și dispensele admise, fie altundeva? Nu cred că este posibil.

Prin urmare din nici un punct de vedere nu se justifică excepția ce se face cu privilegiul vânzătorului în materie de reînnoire.

Transcrierea îndeplinește pentru conservarea acestui privilegiu acelaș rol ca și inscripția și nimic mai mult. Așa fiind și ea, ca și inscripția, va înceta să-și producă efectele, care derivă din acest rol, după trecere de 15 ani. Pentru a se produce acele efecte și de atunci înainte va trebui reînnoită publicitatea. Reînnoirea se va face nu transcriindu-se din nou actul, ci conform regulii comune a conservării pri-

viligiilor căreia acum este supus și acest privilegiu pentru care se făcuse excepție la început, adică prin inscripție se va lua deci o inscripție înainte de împlinirea celor 15 ani.

Dacă nu se îndeplinește formalitatea aceasta, privilegiul va suferi soarta prevăzută de art. 1745, va fi pierdut ca privilegiu și va rămâne o creanță ipotecară, care va avea rang dela epoca inscripțiunei.

Prin interpretarea ce am expus se vor leza drepturile unor persoane, care întemeiate pe practică și jurisprudență n'au îndeplinit formalitatea reînnoirii. Prea multe privilegii neachitate peste 15 ani nu vor fi, dar în viitor, cu dezvoltarea mereu în creștere a vânzărilor pe credit, este posibil să se înmulțească; de aceia pentru interesul general este bine să se rezolve în mod definitiv chestiunea în sensul interpretării de mai sus.

Andrei Rădulescu
Judec. trib. Ilfov

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 2 Martie 1915

Președința d-lui I. Duca, președinte

A. Bödel cu Honorina Opran și altu

PREScripțiune. — INTRERUPERE. — ACTIUNE. — PERIMARE —
ART. 1868. 1871 C. CIV. ȘI 257 PR. CIV.

Perimarea unei acțiuni nu poate înlătura o intrerupere de prescripțiune, începută potrivit dispozițiilor art. 1868 c. civ., decât dacă hotărârea de perimare s'a pronunțat mai înainte de intentarea celei de a doua acțiuni, contra căreia se invoacă prescripțiunea.

No. 139. — Respins recursul făcut de A. Bödel, contra sentinței No. 929 din 1914, a tribunalului Ilfov, secțiunea I comercială, în proces cu Honorina Opran ș. a. *).

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier A. Suciu.

S'au ascultat: d-l avocat I. Marinescu, din partea recurentului, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Titu Popovici, din partea intimaților, în combateri.

*) Vezi *Dreptul*, No. 15 dela 22 Februrie 1915.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Omisune esențială, exces de putere. La apărarea adversarilor mei că ar fi întrerupt prescripția creanței ce mi reclamau, am răspuns invocând și oral și în scris, art. 1868, 1869, 1870 și 1871 c. civ., care reglementează în special materia întreruperii prescripției și potrivit căroră apărarea d-lor trebuia respinsă. Tribunalul însă nu numai că nu împărtășește textele clare și categorice ce invocam dar nici nu le discută, nu le menționează și săvârșește astfel o omisiune esențială.

«Pe de altă parte, omițând să discute aceste texte, tribunalul se bazează, pentru a admite în parte apărarea adversarilor noștri pe textele streine priciniei, pe teoria generală a perimării, care nu și avea locul aici, și care este contrazisă în totul și în special de textele ce am invocat și pe care numai prin exces de putere tribunalul le-a respins, dând în parte câștig de cauză adversarilor noștri.

«Este netăgăduit că numai în cazul când desistarea dela prima acțiune ar fi fost pentru viții de formă sau pentru incompetență, le-ar mai fi putut profita întreruperea prescripției, lucru ce partea nu a afirmat, arătând că s'a desistat pur și simplu dela acțiunea întrerupătoare pe care le-am perimat și care în acest caz, potrivit art. 1869, e considerată ca neavenită».

Având în vedere că din sentința supusă recursului se constată în fapt următoarele :

În anul 1902, A. Hervé, autorul intimatelor, împrumutând pe recurent cu mai multe sume de bani exigibile în acelaș an și datornicul nefiind următor cu plata, în 1910 intimata Louise Hervé, ca moștenitoare a lui A. Hervé, care între timp încetase din viață, a chemat în judecată pe recurent pentru plata sumei împrumutate.

Această acțiune rămânând în nelucrare, la 22 Octombrie 1913, ambele intime, Honorine și Louise Hervé, introduc o nouă acțiune în acelaș sens, care se admite de judele ocolului II din București, prin cartea de judecată No. 2270 din 1913. Contra acestei hotărâri Bödel, recurentul, face apel, care prin sentința supusă recursului se admite în parte respingându-se acțiunea intimatelor Honorine Hervé, ca fiind prescrisă și admitându-se acțiunea celeilalte pentru jumătate din creanță; se mai constată din sentința adusă în recurs că, după intentarea celei de a doua acțiune recurentul ceruse, și prin cartea de judecată No. 4300 din 27 Noembrie 1913, a și obținut perimarea primei acțiuni intentată de Louise Hervé, la 27 Septembrie 1910;

Considerând că înaintea instanței de apel, ca și azi în recurs, recurentul a susținut că acțiunea in-

timatei Louise Hervé era prescrisă; că, deși dânsa intentase o primă acțiune în 1910, care ar fi putut operă întreruperea prescripției, totuși acea acțiune n'a putut avea un asemenea efect juridic întrucât a fost perimată, după cum se arată mai sus;

Considerând că, după art. 1871 din codul civil, peremțiunea unei acțiuni nu poate înlătura o întrerupere de prescripțiune, începută potrivit dispozițiilor art. 1868, decât dacă hotărârea de peremțiune s'a pronunțat mai înainte de intentarea celei de a doua acțiuni, contra căreia se invoacă prescripțiunea;

Că, în speță, hotărârea de peremțiune fiind pronunțată la 27 Noembrie 1913, deși posterior intentării celei de a doua acțiuni care a fost primită și înregistrată de judecătorie la 22 Octombrie acelaș an, urmează că peremțiunea n'a putut avea nici un efect de natură să înlătore întreruperea prescripției, întrerupere care se operase prin introducerea primei acțiuni și care subsistă, în lipsă de hotărâre de peremțiune, în momentul intentării celei de a doua acțiuni;

Că, instanța de fond argumentând în sensul acestor principii și admitând acțiunea intimatelor Louise Hervé, ca nefiind prescrisă, nu a săvârșit nici o omisiune esențială sau violare de lege;

Că, dar, motivul de casare fiind neîntemeiat, recursul urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 13 Februarie 1915

Președința d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Isidor Freinmann cu Rozalia Waroff

ACTE DE STARE CIVILĂ. — DOVEDIREA FILIAȚIUNEL. — STABILIREA RUDENIEI ÎN MATERIE DE SUCCESIUNE. — DOVADA CU MARTORI. — ART. 33, 292 ȘI 293 C. CIV.

TESTAMENT OLOGRAF. — DATAREA LUI. — DACA DOTA POATE FI PUȘĂ ȘI DUPĂ SEMNAREA LUI. — ART. 859 C. CIV.

1° Proba prin acte de stare civilă și prin posesiunea de stat este cerută numai pentru stabilirea filiațiunii copiilor legitimi într'o acțiune în contestatiune de stat, iar nici de cum pentru stabilirea gradului de rudenie într'un interes pur

pecuniar cum ar fi în materie de moștenire, caz în care proba pentru stabilirea rudeniei se poate face în conformitate cu dispozițiunile art. 33 c. civ., și prin martori.

2° Cu toate că legiuitorul prin art. 859 c. civ. când prevede că testamentul olograf nu este valabil decât când este scris în tot, datat și subsemnat de mâna testatorului, arată și ordinea în ce privește scrierea, datarea și semnarea, totuși această ordine nefiind prevăzută sub pedeapsă de nulitate, și în lege nefiind nici o dispozițiune precisă asupra locului pe care data trebuie să 'l ocupe, urmează că pentru validitatea testamentului olograf este suficient ca testamentul să aibă o dată spre a se ști epoca când testatorul și-a exprimat ultima voință, indiferent de locul unde a fost pusă data, fie chiar în urma semnăturii, destul numai ca ea să se raporte la testament și să facă același corp cu dânsul.

No. 40. — Respins apelul făcut de Isidor Freinmann, zis și Israel Haim, contra sentinței civile a tribunalului Ilfov, secțiunea II, No. 185 din 1914, în proces cu Rozalia Waroff.

S'a prezintat apelantul asistat de d-nii avocați Meitani și Mitescu, și intimata asistată de d-l avocat Gr. Duca.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Isidor Freinman zis și Israil Haim, cu petițiunea înregistrată la No. 2194, din 2 Iunie 1914, în contra sentinței civile No. 185 din 19 Martie 1914, a tribunalului Ilfov secția II, prin care i s'a respins ca nefondată acțiunea introdusă în contra pârâtei Rozalia Waroff, pentru anularea testamentului defunctului ei soț Moritz Waroff.

Având în vedere că, apelantul Isidor Freinman reclamant la prima instanță, susține azi înaintea Curței, că obiectul acțiunii ce a îndreptat, în calitate de văr primar al defunctului Moritz Waroff, în contra pârâtei Rozalia Waroff, este, după cum se prevede în petițiunea de intentarea acțiunii, de a se declara anulate cele două testamente ce poartă semnătura lui Moritz Waroff cu data de 21 Iunie 1904, găsite la domiciliul acestora, în casa de fier, după încetarea din viață, pentru un prim motiv că, ele nu sunt scrise și

subscrise de pretinsul testator și al doilea că, în ambele testamente data este pusă după semnătură în contra dispozițiilor legii fără a mai propune pe cel de al treilea motiv arătat în acțiunea scrisă dela prima instanță că testamentele n'ar fi pornite din libera voință a defunctului, fiind smulse prin dol, captațiune și violență;

Având în vedere că, intimata Rozalia Waroff contestând în prim rând, înainte de ori ce apărare asupra fondului, lui Isidor Freinman calitatea de văr al defunctului ei soț și Isidor Freinman trebuind să facă în prealabil dovada acestei calități, s'a raportat la declarațiunile martorilor Barbu Țițirigă, Simon Schönberg și Haim Rosenberg, ascultați în acelaș scop cu ocaziunea cererii de sequestru judiciar făcută de dânsul, iar în subsidiar a cerut ca să se dispună de Curte traducerea în limba română a unei scrisori din dosar scrisă în limba ebraică de defunctul Warof în care aceasta recunoaște pe Freinman de văr al său, precum și dovada cu martori în caz când cei ascultați în sequestru judiciar nu vor face convingerea;

Având în vedere că, intimata Rozalia Waroff a obiectat că, Isidor Freinman nu prezintă acte de stare civilă și nu invoacă nici posesiunea de stat în stabilirea calității sale, iar declarațiunile celor trei martori, la care se referă, sunt insuficiente, întrucât din arătărilor lor nu rezultă, în mod precis, rudenii alegată;

Considerând că, din dispozițiunile art. 292 și 293 c. civ. reese că proba prin acte de stare civilă și prin posesiunea de stat este cerută numai pentru stabilirea filiațiunei copiilor legitimi într'o acțiune în contestațiune de stat, iar nici de cum pentru stabilirea gradului de rudenie într'un interes pur pecuniar, cum ar fi în materie de moștenire, caz în care proba pentru stabilirea rudeniei se poate face în conformitate cu dispozițiunile art. 33 c. civ. și prin martori;

Considerând că, o asemenea probă cu martori s'a admis lui Isidor Freinman cu ocaziunea acțiunii sale de sequestru judiciar, la care Rozalia Waroff nu numai că nu s'a opus, dar a uzat și dânsa de contra probă;

Considerând că, martorii ascultați din partea lui Isidor Freinman și anume Barbu Țițirigă și Simon

Schönberg afirmă în mod categoric că, Isidor Freinman este văr primar cu decedatul Moritz Waroff, arătând că această afirmațiune și-o sprijină pe cunoștința ce au personal că muma lui Waroff numita Keila, era soră cu Lazăr, tatăl lui Isidor Freinman, iar martorul Haim Rozenberg declară că el a auzit din gura chiar a lui Moritz Waroff că Isidor Freinman era vărul său;

Considerând că, martorii Henri Staegen, Bernard Iosef și Henri Brauer, propuși de Rozalia Waroff, spre a face o contraprobă, nu afirmă altceva decât că dâșii n'au nici o cunoștință despre existența vreunei rudeni între Isidor Freinman și Moritz Waroff; or, asemenea afirmațiune vagă nu este de natură de a putea slăbi veracitatea celor spuse de martorii invocați de Freinman, căci neștiința cuiva despre un fapt nu poate împiedica că acel fapt să existe;

Că, dar, fiind bine stabilit că Isidor Freinman este văr primar cu decedatul Moritz Waroff, fără a mai fi nevoie de traducerea scrisorii invocate și de ascultarea altor martori, rămâne a se cerceta și a se vedea fundamentul acțiunii lui Isidor Freinman;

Având în vedere că primul motiv de nulitate a celor două testamente fiind acela că ele nu îndeplinesc forma testamentelor olografe prescrisă de art. 850 c. civ. de a fi scrise, datate și semnate de autor, tribunalul, în urma cererii făcută de reclamantul Isidor Freinman, a ordonat facerea unei expertize grafice, spre a se constata dacă scrierea și subscrierea din testamentele atacate sunt făcute de defunct;

Având în vedere că, expertul caligraf îndeplinindu-și misiunea sa, afirmă, prin raportul ce a depus, că testamentele în număr de două, ambele cu data de 21 Iunie 1904, semnate de M. Waroff, sunt scrise și subscribe de defunctul Moritz Waroff;

Având în vedere că, apelantul a susținut că, actul de expertiză trebuie să fie declarat nul, de oarece el nu conține decât aprecieri vagi și generale fiind lipsite de motivare, așa după cum pretinde regulile științei grafice și cere ca să se ordone o nouă verificare prin trei experți;

Considerând că, aceste susțineri nu sunt întemeiate, de oare ce, din examinarea actului de expertiză, se vede că expertul a făcut un studiu analitic destul de minuțios, în care nu se mărginește numai la aprecieri vagi, ci pentru a ajunge la concluziunea

ce a dat se întemeiază pe multiple considerațiuni tehnice trase din aspectul general al scrierei, din forma, înclinarea, legarea și separațiunea literelor între dâșele făcute cu aceeași obișnuită din apăsarea de condei aplicată în aceleași locuri și din diferite alte particularități și caractere intime ale scrierei;

Că, prin urmare, expertiza făcută fiind în deajuns de motivată, cererea de a se ordona o nouă expertiză, cată a fi îniăturată;

Având în vedere că, apelantul Freinman a mai obiectat că, actul de expertiză caligrafică este incomplet întru cât expertul nu a făcut decât verificarea scrierei și subscrierei din testamente, fără a se examina și data, ceea ce era necesar să se facă, de oarece ea constituie unul din cele trei elemente ale testamentului olograf și cere să se ordone de Curte un supliment de expertiză în această privință.

Considerând că, această obiecțiune este nefondată, de oare ce, când expertul afirmă prin raportul său că a verificat scrierea și subscrierea din testamente, însemnează că a verificat întregul text al testamentelor și cum data face și ea parte din text, în mod implicit rezultă că și dânsa a făcut obiectul verificărei, ceea ce se confirmă prin concluzia raportului în care expertul opinând că testamentele sunt scrise și subscribe de defunctul Moritz Waroff, se rapoartă și la data de 21 Iunie 1904, a acelor testamente;

Considerând că, chiar dacă s'ar admite că actul de expertiză conține o lacună în această privință, totuși ea a fost completată prin faptul că, în ziua de 19 Martie 1914, când s'a pronunțat sentința tribunalului, fiind chemat și expertul spre a da explicații, dânsul a declarat față fiind și reclamantul Isidor Freinman, care n'a obiectat nimic, că data «București, 21 Iunie 1904», este scrisă de aceeași mână care a scris ambele testamente;

Considerând că, ceva mai mult, Curtea prin ea însăși făcând o verificare a scrierei și subscrierei, cum și a datei din cele două testamente, cu actele de comparație, și-a format convingerea că ele sunt făcute de Moritz Waroff;

Că, prin urmare, obiecțiunea făcută de apelant este nefondată și cererea de a se face o nouă expertiză a datei cată a fi respinsă;

Considerând că, din momentul ce este stabilit că actul de expertiză grafică este bine motivat și complet, și din momentul ce prin acest act se învederează că scrierea, subscrierea și data din cele două testamente sunt ale defunctului Moritz Waroff, rezultă de aci că, primul motiv de nulitate al testamentelor invocat de apelant este nefondat;

Având în vedere că, cel de al doilea motiv de nulitate al testamentelor, invocat de apelantul Freinmann, este acela că data este pusă după semnătură;

Având în vedere că legea prin art. 859 c. civ., spune că testamentul olograf nu este valabil decât când este scris în tot, datat și subsemnat de mâna testatorului;

Considerând că, din termenii legii rezultă că, ea nu conține nici o dispozițiune precisă asupra locului pe care data trebuie să-l ocupe;

Că, dacă prin citatul text se arată o ordine în ce privește scrierea, datarea și semnarea testamentelor olografe, această ordine nu este prescrisă sub pedeapsă de nulitate;

Că, tot ceea ce se poate deduce cu precizie din spiritul legii, este că testamentul trebuie să aibă o dată, spre a se ști epoca la care testatorul și-a exprimat ultima sa voință, că este indiferent locul unde a fost pusă data, fie chiar în urma semnăturii, de-stul numai ca ea să se raporteze la testament și să facă același corp cu dânsul;

Considerând, în speță, că, datele de 21 Iunie 1904, fiind scrise de mâna lui Moritz Waroff și fiind puse imediat după semnătura lui care închide conținutul dispozițiilor testamentare, Curtea își formează convingerea că ele nu sunt străine de testamente și că din contra formează unul și același corp;

Că, prin urmare, și cel de al doilea motiv de nulitate al testamentelor cată a fi respins ca nefondat;

Având în vedere că, apelentul Isidor Frejmann, a mai invocat pentru prima oară înaintea Curții, un al treilea motiv de anulare a cărui discuțiune a fost primită de intimata Rozalia Waroff, și anume că, una din datele celor două testamente nu este reală ci fictivă, încât de aci rezultând că unul este antidatat și neștiindu-se care din amândouă, să fie ambele declarate nule conform unei teorii generalmente admisă;

Având în vedere că, intimata a obiectat că, chiar dacă s'ar admite că unul din cele două testamente ar fi nul prin antidatare, totuși rămâne celalt care este valabil și motivul de anulare devine nefondat;

Considerând că, din inspecțiunea generală și din examenul detaliat al caracterului scrierei, subscrierei și datei din ambele testamente, rezultă că, ele sunt scrise cu aceeași cerneală și sub aceeași dispozițiune a momentului, iar din conținutul lor rezultă că cuprind aceeași voință a testatorului în privința modului de a dispune de averea sa după moarte, ceea ce denotă până la o dovadă contrarie, care nu s'a fă-

cut, că testamentele au fost scrise în aceeași zi de 21 Iunie 1904, că amândouă datele sunt adevărate și că cele două testamente nu fac în realitate, ca concepțiune, decât unul singur;

Că, dacă din punct de vedere material apare sub două exemplare, aceasta nu se explică altfel decât că, unul din ele și anume acela care prezintă corecturi a servit ca concept pentru confecționarea celui de al doilea;

Că, prin urmare, și acest motiv al anulării trebuie să fie respins;

Că, astfel fiind, din toate considerațiunile de mai sus rezultă că apelul făcut de Isidor Feinmann, zis și Israel Haim, cată a fi respins, și prin consecință și acțiunea ce a îndreptat contra intimatei Rozalia Waroff, pentru anularea testamentului defunctului ei soț.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Al. Dem. Oprescu, respinge apelul, etc.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, Al. Dem. Oprescu,
M. Balș, P. Hagiopol.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența dela 2 Decembrie 1914

Președinta d-lui C. Crivățz, președinte

Opiniune *)

Subsemnatul nu mă unesc cu părerea majorității, în ce privește soluțiunea dată concluziunilor puse de pârâta în subsidiar, cu privire la prescripția de 10 ani, cu justă cauză și bună credință;

Având în vedere că nu s'a contestat pârâtei faptul material al posesiunii utile a imobilului în litigiu de la facerea actului său dotal, autentificat la tribunalul Tecuci, la 8 Ianuarie 1886, și până la intentarea prezentei acțiuni, la 8 Ianuarie 1914, deci un timp de 28 ani; că, s'a recunoscut apoi de către reprezentantul reclamantei că, contractul matrimonial constituie pentru pârâtă o justă cauză, deci un titlu translativ de proprietate, s'a obiectat însă că, pârâta Constantina Bălăneșcu a fost de rea credință;

Considerând că, după art. 1898 c. civ., buna credință este credința posesorului că cel de la care a dobândit imobilul era adevărat proprietar, și că această credință să o aibă posesorul în momentul câștigării imobilului; iar doctrina explică că buna credință constă în credința fermă a achizitorului, că autorul

*) A se vedea hotărârea majorității în *Dreptul* No. 27 dela 12 Aprilie a. c., p. 211.

său a fost proprietar, iar nu în ignoranța drepturilor autorului;

Considerând că art. 1899, al. 2 c. civ., prevede că buna credință se presupune că o are orice dobânditor, stabilind astfel o presumpțiune *juris tantum*, contra căreia se permite proba contrarie și care poate fi făcută prin orice mijloc de dovadă, deci și prin presumpțiuni de fapt, însă acestea trebuie să fie în condițiunile art. 1203 c. civ., adică să aibă o greutate și puterea de a naște probabilitatea;

Având în vedere că o prezumție de rea credință a părâtei, s'a tras din împrejurarea că a venit la tribunal pentru facerea actului dotal împreună cu autorii săi; că, în actul dotal era făcută mențiunea «No. 56, pag. 87 din 1872» numărul sub care a fost autentificat actul de vânzare făcut de maiorul Buzdugan către Gh. și Dobrița Stancu; că, acest act s'a și prezentat la tribunal cu ocazia ordonanței de transcripție a actului dotal și că deci părâta a cunoscut drepturile autorilor săi din actul de vânzare, cunoștință care este prezumată față de mențiunile ce conține actul dotal-titulul său, prezumție de fapt admisă și de doctrină (Laurent, Vol. 32, No. 408; Baudry-Lacantinerie și Albert Tissier, Vol. XXV, No. 683);

Considerând că în adevăr doctrina reprezentată prin autorii citați, stabilește o prezumție de fapt de rea credință a subachizitorului, însă numai atunci când chiar actul său conține o declarațiune și explicațiune a drepturilor și calității autorului din care să reeasă că el dispune de averea ce nu-i aparține în întregime, aplicând această prezumțiune de rea credință subachizitorului în contractele oneroase, când este foarte natural că acele dobândește un imobil în schimbul unui preț să fie mai atent și să cerceteze cu scrupulozitate drepturile vânzătorului sau cel puțin să vadă că ele rees din însuși conținutul actului, o astfel de prezumțiune însă nu poate fi atașată speței noastre, mai ales când în actul dotal nu se vorbea despre drepturile constituitoilor, ci se menționa numai numărul autentificării actului de vânzare;

Că, apoi, față de părâta intervenise un act cu titlu gratuit și deci nu era natural ca dânsa să cerceteze cu scrupulozitate actele autorilor săi, așa încât nefiind identitate și nici măcar apropiere de motive, această prezumțiune de fapt stabilită de doctrină nu se poate aplica cazului de față;

Că, a se trage o prezumție de rea credință a părâtei din împrejurarea de fapt că s'a prezentat la tribunal pentru autentificarea actului, a luat parte la el și a luat și cunoștință de actul de vânzare care constata drepturile constituitoilor de dotă, este a se trage concluziuni generale din rarile cazuri ce se pot întâmpla, iar nu din acele obicinuite, dată fiind starea sufletească a unei tinere fete ce intra după toate probabilitățile pentru prima oară în forul justiției și cu ocaziunea celui mai solemn act al vieții

ei civile, în care împrejurări nu este admisibil a se crede că părâta în acele momente, dată fiind și vârsta ei fragedă, să-și fi păstrat seninătatea cugetărei pentru a cerceta, scruta actele ce se prezentau pentru dotarea ei de binefăcătorii săi.

Nici faptul că părâta știa carte și fiind crescută încă de copilă de soții Stancu să fi avut ocaziunea de a cunoaște singură vițiile actului de vânzare sau să i se fi făcut cunoscute de autorii ei, cari aveau obligație morală să prevină pe copilă până unde se întind drepturile lor asupra imobilului constituit dotă, nu sunt presumpțiuni de o rea credință, căci într'adevăr știința de carte a copilei nu o pune în situațiune de a citi actele de proprietate ale unchilor săi, care acte după toate probabilitățile erau închise, și apoi cu privire la obligația morală de mai sus iarăș nu este de admis a se crede că s'a făcut astfel de destăinuirii părâtei căreia numai mulțumire nu i-ar fi putut aduce faptul că nu i se constituise dotă întreaga proprietate, ci numai uzufructul.

Că, deci, prezumțiunile trase din împrejurările de fapt invocate de reprezentantul reclamantei, nu sunt destul de grave și nici nu au puterea de a naște vre-o probabilitate că părâta cunoștea vițiile actului de vânzare, așa că, față de cele expuse, sunt de părere că părâta a fost de bună credință în sensul legii și al doctrinei la data constituirei dotei și ca atare a prescis imobilul ce se revendică.

Dar dacă am presupune că părâta a cunoscut actul de vânzare, oare n'a fost într'o eroare de drept?

O asemenea eroare este admisă de doctrină că poate face de bună credință pe dobânditorul unui imobil, întrunind și celelalte condițiuni legale care să-l ducă la prescripție (Th. Huc, Vol. XVI, No. 454, pag. 572).

Considerând că în această ipoteză părâta care avea știință de carte, după toate probabilitățile numai câteva clase primare, căci nu s'a dovedit alt-cum, și ca atare în orașul Tecuci, la 1886, nu putea să aibă o cultură mai dezvoltată, văzând și citind actul care cuprinde titlul «act de eternă vânzare» în context, „cumpărătorii devin deplini stăpâni” și condițiunea, că imobilul se va întoarce la reclamantă, numai după un oșebit act de danie ce se va face de cumpărători, având desigur și asigurarea autorilor săi că un act de danie către reclamantă nu vor face, cum nici n'au făcut, a putut să fie în momentul câștigărei imobilului de bună credință în sensul legii și doctrinei, așa că în această ipoteză credem că întrunește și condițiunile prevăzute de art. 1898 c. civ., și ca atare e prescis.

Semnat: C. Crivăț.